

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Lapis Philosophicus, Et Aurum Potabile, Eleemosyna

Foullon, Jean E.

Leodii, 1667

V. Quantum eleemosynæ dandum? Quâ tibi mensurâ Christus è plagis sanguinem suum impendit, & seipsum; quâ mensurâ usus esse volueris, cùm vulnera sua dextris, & sinistris, Christus judex oste[n]det: ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51728](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51728)

peras æternum, quod ad momentum projicis. Sapis cum Rege illo annali, apud Damascenum in historia Josaphathi, si præmittis exilio tuo necessaria. Dicit tibi eleemosyna tua, quod Apostolis Christus: *a Modicum, & jam non videbitis me & iterum modicum, & videbitis me: quia vado ad Patrem, parare vobis locum.*

CAPUT V.

Quantum eleemosynæ dandum?

I.
Patres olim
censuere, su-
perstua bono-
rum, etiam sa-
cularium, de-
beri pauperi-
bus.

DUO hinc quæren-
da sunt: primùm,
quanta ex præcepto dā-
da sit eleemosyna: alte-
rum, quanta suadenda
ex consilio. Ex præ-

E 3

cepto

a Joan. 16.

cepto dandum esse, quidquid superfluum est, Patres olim omnes censuere. ^a Unum pro omnibus Ambrosium adducemus, à D. Thoma recitatum: ^b *Secundum naturalem ordinem, ex divinâ providentia institutum, res inferiores sunt ordinatæ ad hoc, quod ex his subveniatur hominum necessitati, & ideo per rerum divisionem, & appropriationem, ex jure humano procedentem, non impeditur, quin hominis necessitati sit subveniendum ex hujusmodi rebus. Et ideo res, quas aliqui superabundanter habent, ex naturali jure debentur pauperum sustentationi. Unde Ambrosius dicit, & habetur in Decretis, distinctione quadragesimâ septimâ: Esurientium panis est, quem*

^a Ambr. serm. 81. ^b 2. 2. q. 66. a. 7. in corp. & alibi sapius. In 5. sent. dist. 15. q. 1. a. 2. dicit. hanc esse communem Theologorum sententiam. Bellarminus eam fusè probat to. 4. cont. ult. l. 3. c. 7. cui titulus; Divino Precepto divites obligari, ad ea pauperibus eroganda, quæ sibi superflua sunt.

quem tu detines: nudorum indumentum est, quod tu recludis: miserorum redemptio & absolutio est, pecunia, quam tu in terram defodis. Ambrosii, cæterorumque Patrum decreto præivit, ut vigilanter advertit D. Thomas, in-
fitum à naturâ lumen, & lex humanitati cœva; quâ inter nos amare juvareque jubemur, quando saltem citra incommodum nostrum licet: atqui citra incommodum nostrum est, quidquid superest.

II. *Quanam cuique censenda superflua?* Ecquidnam verò superesse dicendum sit, ex necessariis intelligere oportet. Necessariorum enim alia naturæ debentur, alia statui. Naturæ necessarium dicimus, quod ad vitæ sustentationem indiget: statui necessarium est, quod ad tuendam gradûs cõditionisve dignitatem est opus. Natura paucis

admodum contenta est: status alia
 atque alia postulat, pro stantis
 qualitate; paucioribus enim arti-
 fex quam mercator, hic item pau-
 cioribus quam magistratus, nobilis
 ex equestri ordine pluribus quam
 plebeius locuples indiget. De na-
 turæ necessariis nemo quidquam
 alteri, causâ non impari, tenebi-
 tur erogare: necessaria statui vix
 ullus egeno, nisi rarissimis & ex-
 tremis temporibus, elargiri ad-
 stringetur: superflua naturæ si-
 mul, & statui, caritas quemlibet
 in pauperes, ex Patrum ac D. Tho-
 mæ sententia, jubet dividere.

III.]

*Erogandane
 sint in extrema
 tantum aut
 gravi necessita-
 te, an etiam in
 communi?*

Scio equidem non-
 nullis videri, vel Patres
 interdum exaggeratè
 locutos: vel de extre-
 ma, aut extremæ sup-
 pari, gravique admodum, egestate
 interpretandos, non de communi

& or-

& ordinaria, cui aliunde facilè succurri possit. Omnia enim superflua erogandi præceptum non esse: nisi quando, citra illud subsidium, pauperes de vita manifestè periclitentur, aut de statûs & conditionis jactura & pernicie; quorum illud extremæ dicitur, istud gravis necessitatis. De hisce rerum articulis Paullinû loqui, cùm ait, *a Par-ricidali crimine contemni pauperes: & Ambrosium, cùm dicit, Hoc est occidere hominem, vitæ suæ ei subsidia dene-gare. Cave, ne intra oculos tuos includas salutem inopum, tamquam in tumulis sepelias vitam pauperum.* Extra istos casus, Christiano quidem facien-dam aliquando eleëmofynam de superfluis, non omnia tamen do-nanda superflua. Ita non paucos Theologos arbitrari, non nescio. Mihi tamen, pace contrâ sentien-tium,

E 5

tium,

a. Ep. 33. in ps. 138.

trum, tutior, Christianæ pietati convenientior, & communi approbatione dignior, videbatur illorum sententia, qui decernunt, religioni aut misericordiæ obstringi, quidquid cuius ultra statui suo necessaria superest.

IV. *Quoniam statui necessaria?* At quæ ista demum erunt statui necessaria?

Definire aliqui, pro graduum Ecclesiasticorum varietate, conati sunt: haud scio an satis ex usu, imò an ex ratione. ^a Frustra ergo idem pro gradibus cæteris tam multiplicibus, pro tam diversis moribus, pro tam variis temporibus ac locis, minutim ac particulatim statuere tentavero. Sufficiat itaque, id generatim posuisse: attendendum cuique, quos sumptus sanior quisque, in eo gradu, faciat

^a Apud Barb. supra. Multò melius Laiman l. 4. Tract. 2. c. 4. n. 6.

faciat; quam alat familiam; quo splendore, aut modestiâ incedat; quid, supra victum ac vestitum, honeste relaxationi, gratitudini, amicitiae donet; quid Christiana virtus, ac veritas, postulet: non quid exigat insatiata cupiditas, quid adulatio caeca suadeat. Non parum, credo, supererit pauperibus erogandum, imò pauperes vix ulli erunt, si ad illam normam impensae cuique suae exigantur. *a* *Auffer superflua*, inquit Bernardus, *& nulli deerunt necessaria.* *b* Exundabit quasi Iordanis in tempore messis, & quasi Gehon in die vindemiae, latum eleemosynae flumen: nisi in rivos alios, aut potius gurgites, disseccetur.

v. *Statui superfluorum gurgites quinque.* Quinos invenio, nimis heu late per compita & rura Christiana exundantes: Avaritiam insatiam
E 6 tam

a De inter. domo. *b* Eccli. 24.

tam, Epularum immoderationem, Infaniam ludorum, Otium sterile, Vanitatē luxûs pompatici. Quàm multum beneficentiæ monstra illa detraxere, inter se plerumque ad- versantia, semper adversus sanctam liberalitatem conjurata? Quot nuper largi in egenos, hodie in equos, canes, parasitos, vestium spectacula, tēporis furta, domuum ruinam, salutis prodigalitatem, evasere largiores? Ille utendis non utitur, & inter opes indiget, ne largiatur egentibus. Alius ingurgitat cibus, ac vinis, egurgitaturum ventriculum, nec ^a mittit proximo suo partem mulsi & pinguium, quia nihil patitur ^b super contritione Ioseph. Alteri plus ad cerei unius flammam absument nocturnæ alexæ, aut chartæ lusoriæ, quàm dies centum caritati impenderent. Hic, aditis

^a 2. Esd. 8. ^b Amos 6.

aditis ex paterna hæreditate contentus, ^a *abscondit manus sub axilla,* agros suos compleri finit sentibus & urticis, alioqui daturus laboranti centuplum in alimenta miserorum. Istis manicata, caudata, striata, non jam corporum solùm, sed saxorum, lignorum, & cæmentorum vestimenta, subtrahunt ori egentium, quod donent oculis stultorum, faciuntque ut nil amplius sit superflui, nisi ipsa. Quod cum Christianis quibusvis curandum sit; tum Ecclesiasticis præsertim fatagendum est: quorum uti est arctior obligatio, ita promptius & acerbius supplicium, si vita, per avaritiam, luxum, otiumve, & istis affines vitiositates acta, eleëmofynis non purgetur.

^a Quam in rem Cantipratanus Proëpiscopus Cameracensis, invocata

catâ ad veritatis fidem Trinitate, narrat : sese in civitate quadam, ubi annos undecim adolevit, vidisse paucis annis, primores quatuor infælici morte sublato; plures itidem, non multò inferioris gradûs, subitò ac miserè vivis ereptos. Loca, & dignitatum nominibus consultò supersedeo, ne ad præsentia forsan exemplum me trahere velle temerarius quispiam suspicetur. Atque utinam, quomodò illis abhinc sæcula quatuor, ita hodie quibusdam superflua sua, malè impensa, horrendi à divina justitia suspendii, æternique interitûs, velut ^a Absaloni comæ suæ, occasionem non præbeant.

Sed

^a Reg. 18.

VI.

Necessaria statum an etiam aspiranda ex conditione celsiore, quam speres?

Sed quia hîc etiam laxiùs quidam de necessariis statûs philosophantur, eoq̄ue disputationem adducunt, ut vix ulla cuiquam superflua sint. Aiunt enim, qui pauper sit, posse in statum honestiorem emergere; qui commodè tantùm habeat, adspirare posse ad conditionem opulentam; qui magistratum gerit, ad nobilitatem assurgere in proximo; qui nobilis esse cæperit, altiùs plerumque conari: eosq̄ue omnes nihil statui suo possidere superfluû, si nîl habent supra istius statûs fortunam, quem in vicino expectant ab industria, vel ab opibus sperant. Quia ergo sic nonnulli, abs re quidem forsan, differunt tamen; & quia ad eorum partes non pauci confugient, si largiendorum superfluatorum necessitatem ex præcepti

cepti debito nimis acriter urgeamus: idcirco, omisâ tantisper præcepti mentione, dispiciamus, quid ad rectam eleëmofynæ mensuram consilii dari communiter omnibus queat.

VII.

*Tres hominum
classēs, quoad
bona fortuna.*

Tria fortunarum genera sunt, ternæ uē eorum classes qui bonis temporalibus utuntur.

Divitum prima est, quibus supra ejus, in qua modò agunt, conditionis honestatem, multa suppetunt reponenda vel acervanda in futurū. Classis altera est cōmodè habentium, quibus pro forte sua satis quidem est, at non abundè, ut perparum recondere in posterum possint. Pauperum classis infima sustentare conditionem suam nequit, nisi vel suo labore, vel misericordiâ alienâ, tantum abest, ut quidquam facilè queat com-

com-

comparat^e. In hac infima clas-
 sium, quam Christi sapientia sibi
 præoptavit, non mendici modo
 sunt, & artifices plerique: Sed
 magnatum aliquando nonnulli,
 quibus ad magnæ fortunæ splen-
 dorem impar domi res est, minore
 tamen culmine futura superior.
 a Mediam classem aliis optabilio-
 rem censuit Salomon; tenent, qui-
 bus cum Paulo^b *magnus questus est
 pietas cum sufficientia.* Divitiæ ple-
 rumque apud illos magis sunt, qui
 minùs venditant: quia^c *ubi multe
 sunt opes, multi & qui comedunt eas,*
 nisi opum possessores intra sapien-
 tis modestiæ cancellos sese conti-
 neant, ut parasitastros, & vultures
 chlamydatos, & gladiatos, ad vo-
 randa sua non invitent.

Clas

a Prov. c. 8. b 1. Timot. 6. c Eccle. c. 59.

VIII.

Consilium quibus suis generale ad eleemosynas; particulare divitibus, ad tertianas facultates.

Classium illarum cuiusvis melius consilium dare non possim, quàm istud S. Ignatii nostri: ^a Optimum, ac securissimum est, unicuique distributionis curam subeunti, ut sua subtrahat commoditati quantum potest, ac seipsum proximè conformet ad exemplar Domini nostri IESU Christi summi Pontificis: quandoquidem in tertio etiam Carthaginensi Concilio, cui interfuit S. Augustinus, decretum fuit, supellectilem Episcopi vilem ac pauperem esse debere. Hoc idem in quolibet statu, seu vita genere, provideri convenit: habitâ interim ratione personarum & statuum ipsorum. Adducit deinde pro exemplo sapientis distributionis, ^b Joachimum & Annam D. Virginis parentes, illustrissimæ utique nobilitatis, ac primi inter suos

^a In Exerc. reg. de eleëm. ^b Habebatur olim in Breviario Officii Rom. hodièque habetur in eorum vita.

suos gradûs ex avito sanguine regio: à quibus Tertiam bonorum suorum partem in egenos divisam perhibent; tertiâ alterâ in templi versâ, & sacrificiorum, impensas; ut tertiâ reliquâ victarent, & familiæ nobilis decus tuerentur, transmitterentque filiæ, quàm tamen pauperulam, Deo ad Filii sui statum ita disponente, reliquerunt. Nec dubium, quin divitum aliquibus, seriò Christianis, ea bonorum partitio placeat: malintque paululum de statu suo, quàm de benignæ munificentiae perfecto officio decedere. Ut non egeni quidem fiant largiendo, sed egenis non longè dissimiles: nec desit ipsis, quamvis opulentis, ex propenso illo erga pauperes affectu, prima veræ beatitudinis apud Christianos nota; postquam Christus ir-

revo-

revocabiliter pronuntiavit, ^a *Beati
pauperes.*

IX. Satis aliis visum, si
Valde conve- Decimam bonorū par-
nienter miseri- tem, sibi familiæque
cordia impen- subtractam, in pios usus
detur Decima expenderent. Eam de-
bonorum. cimandi rationem sacris Scripturis
commendatissimam esse, frustra

ostendero, cū passim in veteri
Testamento spectetur: & in Evan-
gelio Pharisæum audiamus dicen-
tem, ^b *Decimas de omnium, que possi-
deo: legamusque* ^c Paullum deinceps
decimationes Melchisede cho-
factas recitantem. Quod licet ad
religionis, ac sacrificiorum, mini-
stros pertineat: ratio tamen etiam
spectat ad pauperes. Nam De-
cima, teste ^d Angelico Doctore,
perfectionis signum est, quia de-
narius

^a Mat. 5. ^b Luc. 18. ^c Hebr. 7.

^d 2. 2. q. 87. v. 1.

narius numerus est limes numero-
rum, qui ex illo ad caput redeunt:
^a *caritas* autem est vinculum perfectio-
nis. Addo, valdè convenienter
decimas solvi, tum religioni, tum
misericordiæ; ut, quæ in decalo-
gum peccata sunt, ejusdem nume-
ri eleëmofynis redimantur, & ex-
pientur.

X.
*Et primitias
quævis.* Decimis quidam per-
commodè jungunt Pri-
mitias: quod primum
ex mercimonio aliquo lucri, ex
novo censu redditûs, ex novali a-
gro proventûs, ex studiis honora-
rii, ex labore stipendii, id totum
ut egenis seponant; nisi aliter flagi-
tet manifesta sua, suorumque, ne-
cessitas. *Honora* inquit Sapiens, ^b
*Dominum de tua substantia, & de primi-
tiis frugum tuarum da illi: & replebuntur
horrea tue saturitate, & vino torcularia*
redun-

a Col. 3. b Prov. 3.

redundabunt. Quod de frugibus ille
suadet; ob similem causam de in-
dustria, fortunæ, fructibus sua-
dendum est.

XI.

*Vicesimam, aut
tricesimam
tantum, largiri
nimis paucita-
tis est.*

Tricesimâ contenti
sunt parciores: quos lu-
bens ad Zacchæum ab-
legavero, ut ab avaro
trapezita, & fænebris
negotiationis fure, intempestivam
parsimoniam dediscant, audeant-
que saltem ^a Vicesimam partem
bonorum suorum dare pauperi-
bus: postquam illum audierint,
dimidiam solidam generosâ largi-
tate indigentibus offerre; supra
oblatam, necessariâ æquitate, ex
legis mensura, quadruplam resti-
tutionem, si quos fortè fraudave-
rat. Adeant & illi angusti pectoris
homines, opumque nimis attenti
custodes, magnanimi Machabæi
castra

^a Luc. 19.

castra a victricicia: & spectent exē-
pla ducis, ac militis, non utique
post tot patriæ clades opulento-
rum, bis, parvo intervallo, prædam
ac spolia cum *debilibus, orphanis, viduis*
pauperculis dimidiantium. Quid
autem, si cui etiam tricesimandi
voluntas desit, nedum decimandi,
primitiandive, aut tertiani: eum-
ne ab omni eleëmofynariorum cę-
tu, de Consilii seutentia proscribe-
mus?

XII.

*Quinquagesimam saltem
non dare, sed
ac damnanda
avaritia est, et
tiam in media
fortuna, ne-
dum in locu-
plete.*

Ad extremum ita-
que parcus adeo nemo
fuerit, ut Quinquage-
simam saltem bonorum
partem Christianæ li-
beralitati non config-
net. Qui id non fecerit,
quâ fronte labia Christi vulneri-
bus, tantâ in ipsius salutem abun-
dantiâ profluis, admovebit? Qui-
bus

a Mach. 8.

bus oculis Christum iudicem, plagas suas hinc misericordibus, inde immisericordibus, ostentantem, intuebitur? Quâ mente spem suam porriget ad æternam liberalitatis mercedem, quinis Christi vulneribus, velut totidem immensi pretii fidei caritati nostræ excitandæ, comparatam? Neque enim Christianus, ad eum modum inclemens, parcis jam accensendus veniet, sed avaris, ^a quod est idolorum servitus: indignusque erit *Sacro dierum circulo*, quo lege fit remissio; nec quinquagenarii numeri, ^a ^b Spiritu veritatis ac caritatis consecrati, significationem, in exoptata culparum suarum venia & clementi indulgentia, consequi merebitur. Quod non divitibus modo, sed commodè habentibus dixerò: quibus universim eleëmofynam

a Eph. 5. b Act. 2.

synam aliquando in pauperes erogare necesse est, ^a ex mandati divini indubitata & severissima lege.

XIII

Eadem pauperibus commēdatur.

Imò eandem sanctæ largitatis mensurâ pauperibus ipsis commendavero : quibus saltem in diem ex labore suo, & tenui censu, non admodum difficilis victus est. Ecquis enim, quantumvis tenuium, quinquagesimandæ in annos facultatulæ suæ incommodum non lubens patiatur, virtutis causâ, & gratiâ Christi imitandi; qui, ^b etsi non habebat ubi caput reclinaret, egenis tamen suæ ipsius egestatis alimenta seponenda, & donanda, sæpè curabat? Et verò non paucos novimus paupertinorum artificum, eo exemplo, præ opulentis liberales. Locupletes

F

enim

^a Suprà c. 1. ^b Luc. 9. Joan. 13.

enim, quò plus possident, plus ferè cupiunt; aiuntque, tam plumis suis aquilam, quàm motacillam, indigere. Adeò carere, quàm non cupere, facilius est. Et plerùque citiùs Lapidem philosophicum, metalla terrena cælesti auro mutantem, inter rudia saxa invenias, quàm inter politos adamantes. Plùsque sæpè Auri potabilis, *a de fonte aquæ vitæ*, accipiunt, qui minus auri possident.

a Apoc. 21. & 22.

F I N I S.

Implendis pauculis pagellis hæcæ considerationes, nuper in expanso folio editas, recudimus, incitamento etiam ad eleëmofynam futuras, ut ad cætera virtutum Christianarum opera.

CON-